

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Årsmødet	side 3
Store Vildmose	side 5
Slægtsgårdsrejsen til Holland	side 9
Tostrupgård på Møn	side 11
Landbrugets billedbog	side 14
Vinslottet på Fyn	side 16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgaardsforening
 Juni - Juli 1989

Nr. 280 - 47. årgang

Årsmødedeltagerne samlet i haven til Saksager.

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

Redaktion:

Ole G. Nielsen, Lundforlundvej 8, 4200 Slagelse, tlf. 53 58 40 16

Kasserer, sekretær og annonceekspedition:

Inger M. Hansen, Bjerggårdsvej 9, 2840 Holte,
tlf. 42 80 25 37 (efter 17). Postgiro nr. 8 08 31 42

Slægtsgaardsarkivet:

»Klostergaardens«, Ole Hansensvej 3, 4100 Ringsted,
tlf. 53 61 25 35 (onsdag 11-15 og evt. efter aftale)

Arkivar Else-Margrethe Ransy, Udbygade 19, 1, 2200 København N.,
tlf. 35 37 73 22 kl. 18-21 (fortrinsvis folketællinger)

Genealog Bo Johansen, St. Strandstræde 4, 1, 1255 København K.,
tlf. 33 11 67 20 efter kl. 18 (fortrinsvis gård- og slægtsundersøgelser)

Hovedbestyrelsen:

Formand: Gårdejer Carl Martin Christensen, »Kaaregaard«, Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby, tlf. 64 85 11 74

Næstformand: Gårdejer Peder Møller Frifelt, »Lindegårds«, Tyndkærvej 7,
6823 Ansager, tlf. 75 24 30 87
(Formand: Bladudvalget)

Gårdejer Vagn Mathiasen, »Solgaard«, Toeltvej 4, Langerød,
3480 Fredensborg, tlf. 42 19 38 37
(Formand: Arkivudvalget og Nordsjællandskredsen)

(Ovennævnte tre udgør hovedbestyrelsens forretningsudvalg.)

Gårdejer Aage Tolstrup, »Stangegaard«, Skarpeskadevej 6, Aarsballe,
3700 Ronne, tlf. 53 99 92 77
(Formand: Bornholm)

Gårdejer, borgmester Verner Larsen, Åbovej 17, Herlufhølle,
4160 Herlufmagle, tlf. 53 75 11 61

Gårdejer Meta Larsen, »Skovvang«, Præstøvej 107,
4640 Fakse, tlf. 53 82 51 45
(Formand: Sjælland-Syd)

Gårdejer Frede Falk Rasmussen, »Vestervang«, Marrebæk Tværvæg 5,
Marrebæk, 4873 Væggerløse, tlf. 53 87 73 57
(Formand: Lolland-Falster afd.)

Gårdejer Hans Peder Madsen, »Mariemindes«, Røjrupvej 41,
5550 Langeskov, tlf. 65 97 23 21
(Formand: Fynskredsen)

Gårdejer Torp Friis Møller, Aarslevvej 4, Aarslev,
6230 Rodekro, tlf. 74 66 66 97
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Gårdejer Elise Jensen, »Højtoftgårds«, Gammelby 40,
6100 Haderslev, tlf. 74 58 63 16
(Formand: Haderslev amt)

Gårdejer Knud Raunkjær, Magnolievej 114,
6880 Tarm, tlf. 97 37 30 08

Gårdejer Holger Buch Juul, Ribevej 13, Ødsted,
7100 Vejle, tlf. 75 86 50 21
(Formand: Vejle amt)

Gårdejer Peder Norgaard Larsen, »St. Engeborgs«, Ballingvej 5,
7800 Skive, tlf. 97 52 24 85

Gårdejer Henry Slemming, Hammelevvej 23, Hammelev,
8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99
(Formand: Århus amt)

Gårdejer Ingrid Houbak, »Gedemaalsgaard«, Sakstrupvej 32, Bjergby,
9800 Hjørring, tlf. 98 97 10 36

Kredsformænd, der ikke er medlem af hovedbestyrelsen:

Gårdejer Arne Højland, »Kornommegaard«, Stenbjergsvej 7, Gierslev,
4270 Hong, tlf. 53 55 28 41
(Formand: Vestsjællands amt)

Gårdejer Carl P. Jensen, Vadgård, Vadgårdsvej 25,
6830 Nr. Nebel, tlf. 75 28 81 14
(Formand: Ribe amtskreds)

Gårdejer Mads Andersen, Skårupvej 4, Hanning,
6900 Skjern, tlf. 97 36 20 74
(Formand: Ringkøbing amt)

Gårdejer A. C. Winther Hansen, »Trillebakkegård«, Grydsted,
9240 Nibe, tlf. 98 35 16 03
(Formand: Himmerlandskredsen)

Gårdejer Peter Bentzen, »Torngaardsmindes«, Torngaardsvæg 15,
9440 Aabybro, tlf. 98 24 11 87
(Formand: Nordjyllandskreds)

Tak for et godt årsmøde

Badstrup, den 29. maj 1989

Må jeg på denne plads hermed bringe en stor tak til alle, der deltog i årsmødet i Vendsyssel. Tak fordi I alle medvirkede til, at vi atter i år fik et uforglemmeligt årsmøde.

En særlig tak skal lyde til alle der har været med i tilrettelæggningen. Det kræver et mægtigt forarbejde, hvilket jeg tror at alle deltagere er sig meget bevidst. Så derfor en tak på alle deltageres vegne til ledelsen af Slægtsgaardsforeningen nordenfjords.

Jeg retter en speciel tak til Ingrid Houbak, som har koordineret hele herligheden, uden at jeg dermed underkender den indsats alle andre har ydet. Tak skal I have.

Til alle de medlemmer der ikke deltog i årsmødet, blot dette: det er en stor oplevelse at deltage, ikke mindst besøget rundt i landsdelen er spændende. Overvej om ikke et af de fremtidige årsmøder skulle blive jeres. Vi ses måske på Bornholm i 1990.

Bestyrelsen i Jens og Anna Jensens fond, har i den forløbne uge holdt møde, og for første gang taget stilling til ansøgninger om tilskud til unge landmænd under uddannelse.

Vi kunne selvfølgelig ikke tilgodese alle ansøgninger, men har bevilget 6 unge mennesker ialt 50.000 kr., som tilskud til ophold i udlandet. Vi håber at de vil få glæde af rejserne, og håber at høre fra dem, således at bladets læsere vil kunne se, at vi får noget for pengene. Tillykke til de seks, god tur i det fremmede, og god vind fremover med jeres gerning.

Vor Herre er med os, når han leverer det smukkeste sommervejr til vort årsmøde, og hvis vi skal tro vejrprofeterne, vil Han sende noget regn til vore tørre marker i den kommende uge. Jeg håber det bedste. Når dette læses, vil I alle vide om det holdt stik.

Carl Martin Christensen

Nr. 281 udkommer omkring 20. august. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 20. juli.

Ejlertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: ROSTED BOGTRYK/OFFSET, 4200 Slagelse, tlf. 53 54 52 65

Årsmødet i Hirtshals

Mere end 200 medlemmer var mødt op på Hotel Fyrklit i Hirtshals for at deltage i Dansk Slægtsgårdsforenings årsmøde.

Formanden Carl Martin Christensen bød velkommen og mindedes afdøde hovedbestyrelsesmedlem Hans Skau.

Derefter blev årsmødet budt velkommen til Vendsyssel af fra Mary Hjortlund »Vanggaard«, næstformand i den arrangerende vendsysselkreds.

Til kredsformand Peter Bentzen, der var på sygehuset, sendte årsmødet en blomsterhilsen.

Mere end 200 medlemmer var mødt op på Hotel Fyrklit i Hirtshals for at deltage i Dansk Slægtsgårdsforenings årsmøde.

Formanden Carl Martin Christensen bød velkommen og mindedes afdøde hovedbestyrelsesmedlem Hans Skau.

Derefter blev årsmødet budt velkommen til Vendsyssel af fru Mary Hjortlund »Vanggaard«, næstformand i den arrangerende vendsysselkreds.

Til kredsformand Peter Bentzen, der var på sygehuset, sendte årsmødet en blomsterhilsen.

Derefter aflagde landsformanden sin beretning, og han sagde bl. a.:

Formandens beretning

Et år er gået på vanlig vis i Dansk Slægtsgårdsforening.

Vore lokalforeninger virker dygtigt og flittigt, og alle der læser vort blad kan forvise sig om, at idérigdommen er stor i alle egne af landet. Dertil kommer, at vore medlemmer er flittige til at møde op, når foreningen kalder på dem.

På mine ture rundt til vore lokalkredse har jeg i det sidste år vel mødt mere end 1000 af vore medlemmer, og det synes jeg er meget imponerende.

Vi har i årets løb startet en ny kreds i Vestsjælland, og alt tyder på, at vi får en aktiv kreds i dette område. Jeg takker for tilslutningen, og ønsker held og lykke med arbejdet.

I hovedbestyrelsen arbejder vi med mange idéer til at udvikle vor forening. Men det må ikke gå ud over vor identitet.

Vi vil altid have behov for at kontakte grupper, der har fælles interesser med os, med henblik på samarbejde.

På det sidste har vi forsøgsvis udsendt materiale til de fynske lokalhistoriske arkiver, for at se om der er nogle af dem, der ønsker at være medlemmer.

Hvis det falder heldigt ud, vil vi nok fortsætte med andre landsdele.

Sidste sommer havde vi en stand på dyrskuerne i Ålborg og Hjørring, og det gav nogle nye medlemmer.

I år deltager vi i det sjællandske fællesskue i Roskilde, og her vil de sjællandske foreninger tage en tørn på skift.

På trods af disse aktiviteter, og en stadig strøm af nye medlemmer, må vi konstatere, at vi har haft en mindre medlemstilbagegang i det forløbne år. Det er ikke fordi folk melder sig ud, men en naturlig afgang.

Det understreger nødvendigheden af, at vi til stadighed arbejder aktivt for at skaffe os nye medlemmer.

Jeg vil gerne her takke vore lokalkredse for den indsats, der ydes, og understrege, at uden denne indsats har vor forening ingen værdi.

Lad os fortsat løfte i flok.

Da vi mødtes sidste år i Hillerød, havde vi lige afviklet et folketingsvalg, og vi lå midt i nogle langvarige regeringsforhandlinger.

Resultatet af dem kender vi alle, og jeg skal ikke kommentere dem nærmere, men måske hellere kommentere det, der er sket siden da på de områder, der interesserer landbruget.

Jeg omtalte sidste år problemerne med successionsloven, som det ikke havde været muligt at skaffe flertal for i det gamle ting. Nu er det lykkedes på en sådan måde, at generationsskiftet i mange af vore medlemmers familier kan forløbe på en lettere måde, til glæde for både køber og sælger. – Det er godt.

Det samme kan siges om formueskatten. Også her er der kommet ændringer, der i vid udstrækning tilgodeser landbrugets synspunkter.

Lad mig understrege, at jeg glæder mig over begge dele, men alligevel gnaver det lidt i mig, når jeg konstaterer, at to af de ting, jeg brugte meget tid på i folketinget, først lykkedes efter at jeg måtte forlade arenaen. – Sådan er der så meget.

Der blev snakket meget refinanciering, og der blev vist god vilje fra politisk hold. Landbrugets organisationer gik ind i arbejdet, og man kom frem til et resultat, som alle erkendte, var det bedst opnåelige, blot for nu at konstatere, at det faktisk ikke rækker ret langt.

Det er beklageligt, men det understreger blot, at det er næsten umuligt at løse de problemer, der er opstået på grund af en fejlslagen økonomisk politik op gennem 60'erne og 70'erne. Højrente og inflationspolitik er gift for erhvervslivet, og i særdeleshed for landbruget.

Problemerne omkring refinancieringen har udløst mange gnubbede ord i landbrugets organisationer. Det er måske forståeligt, men det giver mig anledning til at sige, at vi i vort erhverv har meget at lære om samarbejde og om opbakning af vore valgte ledere.

Det er for mig uforståeligt, at vi gang på gang genvælger vore ledere, for straks derefter at undergrave dem i ord og skrift på alle mulige måder. Det er uforståeligt og det er dumt.

Prøv at se, hvordan fagbevægelsen og den politiske venstrefløj bakker op om deres ledere, og dermed giver dem den styrke, der er nødvendig, når der skal forhandles. Den pyramide, vores organisationer er bygget op i, gør det svært at skifte vore ledere ud, og det er måske problemet, men når vi vælger den form, må vi også leve med de ulemper den måske kan give.

Hvis dansk landbrug skal optræde som en enhed, når der forhandles med det politiske system, kræver det ganske andre bolle på suppen.

Det skal Slægtsgårdsforeningen ikke blande sig i, men jeg nævner det, fordi vi som medlemmer af de lokale landøkonomiske foreninger har indflydelse på dette problem, hvis vi gør noget ved det.

Et af resultaterne af forhandlingerne sidste sommer var en aftale om ændringer i landbrugsloven, og dette er nu på plads. Jeg skal ikke kommentere i detaljer, idet det sikkert er alle bekendt, men blot udtrykke glæde over, at det nu er muligt at tilpasse landbrugets struktur til den udvikling, der finder sted.

I disse uger står vi igen midt i en valgkamp, og selvom EF-valget den 15. juni ikke optager befolkningen så meget som et folketingsvalg, så mener jeg det er fuldt så vigtigt, at vi får skabt nogen interesse om EF, og hvad hermed følger.

Når interessen i Danmark er beskeden, skyldes det vel mest, at oppositionen på alle måder har forsøgt at genere den danske indsats, og dermed skabt usikkerhed om, hvad vi står for. Det skal sammenholdes med, at vi i denne periode er repræsenteret af 7 tilhængere, 6 modstandere og 3 der ikke rigtig ved, om de er for eller imod. – Det kan vi ikke være bekendt.

Ved folkeafstemningen i '86 sagde den danske befolkning ja til pakken og dermed det indre marked.

Det åbner store muligheder for det danske samfund.

Det er en mulighed vi bør benytte, idet vi er i en bundet økonomisk situation, der kun kan løses med et stort åbent marked.

Det ligger for vore fødder, hvis vi vil udnytte mulighederne.

Derfor er det vigtigere end nogen sinde, at danske vælgere sammensætter den danske repræsentation på en sådan måde, at vi kan skaffe os den bedst mulige indflydelse i Europa.

Jeg appellerer fra dette landsmøde til alle vore medlemmer, om at deltage i valgkampen, hver ud fra sit standpunkt, men med det fornemme mål, dels at skaffe en højere valgdeltagelse, men også at skaffe nogle mandater til EF-parlamentet, der vil arbejde aktivt for danske interesser.

Når vi færdes rundt i landet i disse uger, oplever vi det danske landskab så smukt som nogensinde, og efter en meget mild og venlig vinter er vore overvintrede afgrøder længere fremme og bedre udviklede end vanligt. Det borger for en god høst, hvis vejrguderne vil være os venligt stemt også i de kommende uger.

At drive landbrug har til alle tider været afhængigt af vejret, men det giver glæde og fred i sindet til os alle, når vi kan konstatere at vejret arter sig venligt, og det giver optimisme for landbrugets økonomiske situation.

Det giver også grobund for vor forening, for uden en fornuftig økonomi i landbruget, er vor forening uden mening.

Uanset, at der senere følger beretninger både for vort arkiv og for bladet, hvor aktiviteterne omtales, føler jeg trang til her at understrege værdien af disse aktiviteter. Jeg tror vore medlemmer læser bladet med stor interesse, og selvom det kun er en begrænset del af vore medlemmer, der kommer på arkivet, ved jeg at dem, der har behov for oplysninger herfra, kan hente disse og blive betjent på bedste måde.

Hermed en stor tak til fru Ransy på arkivet for din indsats. Også en tak til Bo Johansen for din medvirken.

Tak til redaktøren som ved næsten alt, det har vi jo set på TV, for din måde at lave blad på, og ikke mindre for din måde at være på.

Til Inger, der som vanligt klarer alt det praktiske, og til Henning, Ulla og Kåre skal der også fra landsmødet lyde en stor tak for jeres indsats. Uden den var det et fuldtidsjob at være formand for Slægtsgårdsforeningen.

Til hovedbestyrelsen og lokalbestyrelserne skal lyde en tak for godt arbejde i året, der er gået, med håb om at vi i fællesskab kan fortsætte det høje aktivitetsniveau.

Ikke mindre til vore medlemmer, der bakker op med aktiv deltagelse i vore arrangementer, skal lyde en varm tak for medlevende indsats.

Arkivet

Så fulgte formanden for arkivudvalget – Vagn Mathiasens beretning. Han indledte med at omtale arkivarens 80 år fødselsdag og 10 års jubilæum i foreningen. Derefter fulgte en række beretninger om arkivets tilstand og Vagn Mathiasen sluttede med at sige, at arkivet har aldrig været bedre sikret end det er nu.

Arkivar Else-Margrethe Ransy oplyste, at der var foretaget 19 folketællingsundersøgelser. Adskillige gårdhistorier er afleveret og der har været 123 gæster på arkivet isden sidste årsmøde.

Fru Ransy oplyste, at var der foreninger eller selskaber, der gerne ville besøge arkivet om aftenen, kunne det aftales.

Arkivmedarbejder og arkivarvikar Bo Johansen oplyste at han havde udarbejdet 7 gårdhistoriske undersøgelser og 13 slægtsgårdsdiplomer.

Formænden for bladudvalget Peder Møller Frifelt, sagde i sin redegørelse af udvalgets arbejde bl. a.:

Tidsskriftet

En beretning om årets gang for Slægtsgårdsbladet, rummer ikke de store nyheder. Bladet er kommet til tiden, og der har været tilgang af artikler, så det har været muligt at variere indholdet. Det er redaktørens mål i videst mulig omfang, at dække landet geografisk set over et længere tidsrum, det synes jeg også lykkes ganske godt for ham, men skulle der være områder, der

føler sig forbigået, så vil jeg bede medlemmer dér enten at sende os en artikel, eller gøre os opmærksom på noget, vi måske burde ofre spalteplads på.

I februar-marts nummeret, forsøgte vi ov med en slags temanummer om arkivet, hvor arkivformand og arkivarer fortalte om arbejdet der.

Redaktøren har også planer om et temanummer i det kommende år om Sønderjylland og Als nu op til 50 års jubilæet for foreningens start. Det var i en urolig tid, og af gode grunde, blev ikke alt skrevet ned. Jeg har indtryk af, at vi ikke selv ved alt for meget om foreningens opståen og på grund af visse brydninger inden for foreningen i de første år, var der måske hændelser, man helst glemte eller tav om, men jeg mener, at det må være kommet så meget på afstand, at vi kan vedkende os det som en del af vor forenings historie.

Findes der blandt vore ældre medlemmer nogle, der har været med i alle 50 år, vil jeg bede dem delagtiggøre os i deres erindringer nu op til jubilæet.

Jeg vil slutte med en tak til bladudvalget og til redaktøren, der altid har tingene vel forberedte, så bladudvalgsmøder altid er sammenkomster, jeg glæder mig til. – Og iøvrigt er vi da stolte af at have en redaktør, der har en formidabel viden om danske herregårde og en imponerende paratviden.

Fondet

Endelig fulgte meddelelser vedrørende Jens og Anna Jensens fond, fondbestyrelsens formand Carl Martin Christensen sagde:

Vi har i det forløbne regnskabsår udlånt 3 portioner á 75.000 kr. Det åbner årets indtægter ikke mulighed for, men da der i de foregående år ikke har været trukket hårdt på udlånene, er der altså blevet plads til flere i 1988.

Pr. 28. februar 1989 udgør fondens egenkapital 1.333.000,-.

Som det fremgår af slægtsgårdens nr. 278, har vi ændret fondsatsen, således at vi nu har mulighed for at udbetale rejselegater til unge landmænd under uddannelse.

På fondsbestyrelsens møde torsdag den 25. maj 1989, behandlede vi de indkomne ansøgninger, og af 11 ansøgninger, bevilgede vi 4 af dem 10.000 kr., og 2 fik hver 5.000 kr.

Disse legater er givet til unge, der vil tilbringe nogle måneder i udlandet som et led i deres landbrugsuddannelse.

Vi har bevidst ikke uddelt penge til almindelige ophold på landbrugsskole, eller gymnasiernes grønne linier, idet vi ikke vil kunne imødekomme alle de ansøgninger, det ville medføre.

Vi håber hermed, at disse unge mennesker kan få en stor oplevelse som led i deres uddannelse.

Beretningerne om Slægtsgårdsforeningens mangeartede virksomhed gav ikke grundlag for nogen lang debat, og man kunne straks gå over til regnskabet.

Regnskabet

Kassereren Inger M. Hansen sagde:

Regnskabet er sendt til alle mødedeltagere og I har læst det mere eller mindre.

I stedet for at læse alle tallene op, vil jeg hellere fortælle lidt om hvad der ligger bag et sådant regnskab og budget.

Økonomi er at vælge, hed det engang i en radioserie, og jeg har mange gange siden tænkt på, hvor rigtigt det er.

Foreningens regnskab består også af mange valg.

Der ligger en gammel bestyrelses beslutning bag, at kontingent næste år forhøjes til 100 kroner. – Da vi drøftede kontingentforhøjelsen sidst, valgte vi at forhøje det af to gange.

Jeg ved hver gang vi forhøjer kontingentet, så får jeg breve fra medlemmer, som synes de ikke længere har råd til at være medlem og det gør mig altid ondt, for jeg synes man får rimelig valuta for sit kontingent.

Vi skal også vælge, hvad forhøjelsen skal bruges til.

Jeg ved Ole drømmer om 4 sider mere i bladet.

Jeg ved der er en flok sjællændere, der drømmer om at få så

mange nye medlemmer, så øerne bliver større end Jylland.

Jeg håber jyderne vælger at tage kampen op i denne venskabelige dyst - men lige nu fører sjællænderne stort.

Vi har p. t. en medlemsfremgang på 50 i år.

I har fra Carl Martin hørt om sjællændernes og fynboernes initiativer.

Sidste år valgte foreningen at satse på stavnsbåndsfestlighederne. Vi fik trykt nogle kort med opfordring til at søge oplysninger om foreningen, og kortene blev lagt, hvor der var chance for at interesserede kom forbi.

Der er da også kommet en del kort retur.

Jeg drømmer om at vi får nogle lokalkredse, der hvor vi ingen har og jeg har udtænkt den plan, at vi indkalder en stor kreds til at deltage i et arrangement, som Ringkøbingkredsen afholder på Kongenshus.

Det område, hvor der ikke er lokalforeninger strækker sig fra Thisted og skråt ned over Viborg til Skanderborgegnen.

Mødet falder sammen med vores sommerferie og vi har valgt at bruge en aften på at prøve at gå ind i arbejdet med at få gang i noget kredsarbejde.

Jeg vælger at sende stort set al post som B-post, og jeg sender helst ikke kontingentopkrævninger uden samtidig at udsende en indbydelse til et lokalarrangement.

Selvom jeg udsendte alle kontingentopkrævninger den 1. januar kan jeg ikke opnå renter, som svarer til portobesparelsen og derfor opkræves kontingenter løbende.

I har jo i stor udstrækning på forhånd fået lov til at vælge, hvordan I vil komme til Bornholm næste år, og jeg håber I vil aflevere jeres små sedler eller komme og sige jeres mening.

Jeg håber I kan godkende regnskabet og min lidt utraditionelle regnskabsaflæggelse.

Alle disse foretag har haft indflydelse på regnskabet fra sidste år eller vil påvirke det regnskab, jeg skal aflægge næste år, og så håber vi at budgettet vil holde og at især posten indgåede kontingenter vil overstige det.

Revisionen havde ingen bemærkninger til det udsendte regnskab, og Vagn Mathiasen udtrykte stor tilfredshed med Inger M. Hansens arbejde.

Derefter gik man over til valg af revisorer, hvorved Peter Schou Andersen samt Vagn Mathiasen blev genvalgt.

Årsmødet i 1990 bliver på Bornholm, og foreningen tilbyder i forbindelse med årsmødet en 5-dages tur til solskinsøen.

Foreningens 50-års jubilæumsårsmøde vil blive afholdt i Vingstedcenteret. Hovedbestyrelsen ønsker at så mange som muligt vil deltage i jubilæet, og ved at lægge det midt i landet - efter nogle år i periferien, håber man at styrke fremmødet. Tilmed har Vingstedcenteret et økonomisk niveau, der ikke kan afskrække medlemmerne.

Under eventuelt omtalte foreningens næstformand den nye hvervepjece, som var vedhæftet sidste nummer af Slægtsgården. Han opfordrede alle til at bruge pjecen til at skaffe foreningen nye medlemmer, og Inger M. Hansen har et stort oplag, som man kan rekvirere.

Arne Højland fra den nyoprettede Vestsjællandskreds fortalte, hvordan han har skaffet foreningen snesevis af nye medlemmer. Tag telefonbogen, gå navnene igennem og tænk over, hvem der har en gård eller har interesse i Slægtsgårdsforeningens arbejde.

Et kontingent svarer til 3 pakker cigaretter, og det vil de fleste gerne ofre på sagen, sagde Arne Højland.

Dermed afsluttedes årsmødet, og landformanden kunne takke borgmester Knud Størup for en god afvikling af mødet.

Deltagerne havde nu halvanden time til aftenfesten skulle begynde. Enkelte tog en svalende dukkert i hotellets pool, andre gik en tur til stranden og alle fik sig en afslappende stund.

Ingrid Houbak, hovedbestyrelsesmedlem og koordinator af det veltillæggede årsmøde i Hirtshals.

Aftenfesten var henlagt til Nordsøcenteret. Her samledes vi i centerets udstillingsafsnit, hvor man med velkomstdrinken i hånden kunne se på akvarierne og særudstillingen - havet omkring Grønland.

Informationschefen på Nordsøcenteret fortalte kort om stedet, der er Danmarks mest besøgte museum. Det er et samtidsmuseum, der viser fiskerierhvervet, men også et forskningscenter for fiskeri og havbiologi.

Det var blevet tid til festmenuen.

I år stod menuen på fisk. Hirtshals er fiskernes by, Nordsøcenteret har bl. a. i sin forskning udvikling af nye fiskespiser og endelig kan årsmødets tilrettelæggere godt lide fisk.

Denne menu vil blive husket længe og vi vil huske årsmødet i Hirtshals for at ikke mødet med aftenen »gik i fisk«.

Måltidet indledtes med to slags sild og afsluttedes med 3 slags ost. Det er ikke revolutionerende. Men imellem begyndelsen og enden stod et tag-selv-bord, hvorpå der bl. a. var: gravad sild, gravad koldrøget torsk, hellefisk med slikasparges, røget laks med rørag, friturestegt blæksprutte, hajbuglabber med rørag, 2 slags rejer, røget helt, stenbiderrogn, crabsteak, fiskefrikadeller lavet af lyssej og bacon, sildehajbøffer, sværdfiskbøffer, fiskefilet bonne femme og torsk creole. (De sidste fem retter var varme).

Køkkenchefen Jens B. Andersen som havde tilrettelagt dette spændende taffel var genstand for megen beundring, og selv ikke fiskespisere kunne blive mætte, da for eksempel sildehajbøffen ikke smagte af sild, men som mørbrad.

»Slægtsgårdens« udsendte medarbejder havde kun et problem, der var ikke mere appetit, da han nåede til osten og frugtsalat.

Festtalen ved middagen blev holdt af proprietær Ole Fuglsang, »Hjortnæs«, der er formand for Hjørring Amts landøkonomiske Selskab.

Han indledte med en kort redegørelse for selskabet, bl. a. havde det haft formænd fra Birkelse Hovedgård og gården Saksager. Begge gårde skulle slægtsgårdsforeningens medlemmer besøge den næste dag. Derefter kom han med nogle betragtninger om sammenholdet i landbruget. Når landmændene går i mod landbrugets top, er det fordi det er selvstændige næringsdrivende, der har den risiko, som de selv beslutter sig til. Hovedopgaven bliver at forene kræfterne set på baggrund af de øgede specialiseringer indenfor landbruget.

Inger Lauridsen fra Lønstrup skulle have underholdt, men var blevet forhindret. I stedet kom Børge Pilegård og fortalte om vendelboer, deres lune og luner.

Søndagsturen

Vendsysselkredsen havde tilrettelagt en både smuk og interessant tur.

Fra hotellet kørte vi først til Tornby Bjerg, hvor vi kunne skue ud over det halve Vendsyssel. Derfra til Vrejlev Klosterkirke, hvor provst Arne Mumgaard fortalte om kirken og holdt morgenandagt. Fra Vrejlev kørte de 220 årsmødedeltagere til gården Saksager, hvor Esben Saksager fortalte om gården og haven, derefter serveredes kaffe med brød og man kunne beundre såvel stuehus som udlænger.

Ingrid og Esben Saksager fortæller om deres gård.

Det var iøvrigt Ingrid og Esben Saksagers 29 års bryllupsdag og dyrlæge Ingv. Mølbjerg, der skrev artiklen om Saksager i forrige nummer, havde også fødselsdag den dag.

Dyrlæge Ingv. Mølbjerg, dagens fødselar og dagens vært Esben Sagsager.

Fra Saksager kørte vi en lang tur gennem Vendsyssels veksellende landskab. I busserne var der lokale folk, som kunne fortælle os om, hvad vi så. I bussen, hvor undertegnede døjede med varmen, havde vi planteavlskonsulent Thomas Skoven, så vi fik en grundig orientering om landbruget i Vendsyssel.

På Tylstrup Kro ventede en varm ret. Den traditionelle platte med tørt pålæg var erstattet med skipperlabskoves, thi to gange med tag-selv-bord ville være for meget.

Efter kaffen fortalte inspektøren for Vildmosetilsynet, agronom Kaj Petersen om Vildmosen.

Kaj Petersen fortalte om vildmosens opdyrkning og om planerne for salget af vildmosen. Selvom Kaj Petersen er embedsmand i Landbrugsministeriet havde han dog det synspunkt, at det landmændene kan drive bedre end Vildmosetilsynet, skal selvfølgelig sælges.

(Læs om Vildmosen side 7).

Derefter kørte vi gennem Store Vildmose, så den uopdyrkede mose, den opdyrkede mose og steder, hvor der laves pottemuld. Vi passerede nogle af de staldgårde, som blev oprettet i forbindelse med tuberkulosebekæmpelsen og så både en moderne velplejet gård bygget over en gammel staldgård, og et enkelt levn af en totalt uændret staldgård.

Dagen sluttede på herregården Birkelse, hvor kammerherreinde Hanne Skeel fortalte om godsets historie og kammerherre Skeel orienterede om landbruget på Birkelse gods.

Kammerherre Erik Skeel og kammerherreinde Hanne Skeel byder velkommen til Birkelse Hovedgård.

Efter at have gået gennem hovedbygningens store stuer og set på haven og parken, kunne man også kikke ind i kostalden.

Kammerherreinde Skeel havde denne betragtning: I gamle dage opkrævede godserne skatten og var selv skattefri. Nu opkræver godset også skat, kildeskat, men idag er det ikke selv skattefrit!

Efter et vellykket årsmøde med en veltilrettelagt fest og en interessant udflugt kunne landsformanden afslutte dagen, deltagerne drage hjemad og Vendsysselkredsens bestyrelse lægge sig hen på laurbærbladene.

Fortroppen

Et kontingent af medlemmer fra de fjernere egne, som Falster, Møn og Bornholm var allerede draget hjemmefra fredag. De havde taget imod tilbuddet om en ekstra dag i Vendsyssel.

Slægtsgårdsforeningens generalsekretær havde sammen med redaktøren tilrettelagt et lille program, der bestod i besøg i Wil-

lestrup Barokhave og rundvisning på Voergaard Slot. Fredag aften rummede besøg ved Asdal borgbanke og Odden. Lørdag formiddag gik til Skagen.

Efter indlogeringen på Hotel Fyrklit, var der bestilt en dan-menu til os. Dette måltid var yderst belærende. Vi havde aftalt spisning kl. 19.15. Mere end en halv time senere havde vi endnu ikke set dagens ret. Ved mit bord, blev der pludselig sat en skål halvt fyldt med kold sovs – hentet ved et bord fra et andet selskab, og så kom der tilmed en skål med nogle få kartofler – også smugler fra det andet selskabs bord.

Vi var alle enige om, at det var godt, at arrangørerne havde henlagt aftenfesten til Nordsøcenteret, for niveauet fredag aften, havde vi næppe kunne have holdt til ved årsmødefesten.

Fortroppens middag fredag aften var den eneste (Fyr)klat på hele arrangementet, og den skal ikke kaste skygge på en oplevelsesmættende week-end.

OGN

Facts om landbruget i Nordjyllands Amt

Landbruget er amtets største arbejdsplads.

19.000 er beskæftiget i det egentlige landbrug.

8.500 forarbejder landbrugsprodukter i bl. a. mejerier og slagterier.

10.400 klarer forsyning og service hos bl. a. foderstoffirmaerne og maskinhandlerne.

37.900 er direkte i arbejde for landbruget.

Der findes 12.583 landbrugsbedrifter i Nordjyllands Amt, og de har 152.159 køer og 1.406.565 grise.

Ialt dyrkes 404.444 ha – det er 65% af amtets areal.

KRONIK

Store Vildmose

Af fhv. insp. ved Vildmosetilsynet Erik Andersen

Det flade landskab, der nu betegnes som Store Vildmose, var for omkring 6.000 år siden dækket af hav.

En hævnning af havbunden medførte imidlertid, at området for omkring 4.000 år siden blev til et landområde. Fortidsminder i form af ardspor, bopladser, brolagte veje, begravelsespladser og lignende, der i mange år har været gemt under tørvelaget viser, at der i en periode har boet mennesker i området.

Geologer har konstateret, at mosedannelsen begyndte for omkring 3.500 år siden, og i løbet af disse ca. 3.500 år, indtil afvandingen og opdyrkningen blev påbegyndt i 1920, voksede mosen og bredte sig som en kæmpepandekage af sphagnum, der efterhånden dækkede et areal på ca. 5.500 ha.

Den største tørvedybbe kunne man finde, hvor mosen havde haft den længste vækstperiode. I udkanten af mosen, hvor mosedannelsen måske kun havde stået på i nogle hundrede år, var der kun ringe tørvedybbe.

»Pandekagen« var tykkest på midten. Et karakteristisk træk ved højmosen er netop den hvælvede overflade. Højmosen er højest på midten.

I den vestlige rand af Store Vildmose ligger der omkring 300 ha uopdyrket, fredet højmose. Her kan man stadig få et indtryk af den oprindelige Vildmose. Arealet hører under Birkelse Gods.

Arkæologiske undersøgelser tyder på, at dannelsen af mose fortrængte de sidste mennesker fra området omkring år 400 efter Kr. f.

Overleverede mundtlige beretninger tyder dog på, at »Sandalsbjerg« i den vestlige del af Store Vildmose var beboet i flere hundrede år efter, at der var dannet højmose omkring denne bakke.

Efter afvandingen og opdyrkninger i 1920'erne, der var iværksat af staten, blev store arealer udlagt med kløvergræs. Der blev også dyrket kartofler, og under 2. verdenskrig var der en betydelig produktion af tørv.

De første nybyggere boede i træskure, men i årene 1932-34 blev der bygget 10 gårde på Taffelgårdsvej. I 1935 opførtes Centralgården og 19 staldgårde med plads til over 2.000 stk. ungkvæg. I årene derefter blev der bygget adskillige gårde og huse, bl. a. Vindmosetilsynets administrationsbygning.

Der blev udført boringer og etableret vandværk på hver enkelt beboelsejendom, men mange steder var vandet så dårligt, at det ikke kunne anvendes i husholdningen.

I årene 1967-71 fik Statens Jordlovsudvalg, i samarbejde med Aabybro og Brønderslev kommuner, etableret drikkevandsforsyning fra vandværker uden for mosen til ca. 70 husstande og til

græsfernerne. Indtil da måtte mange af mosens beboere hente alt vand til husholdning, vask og rengøring fra vandværker uden for mosen.

Centralgården og staldgårdene blev, under administration af De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, en meget værdifuld faktor i bekæmpelsen af kvægtuberkulosen og den smitsomme kalvekastning.

Så sent som op til 2. verdenskrig var tuberkulosen meget udbredt i Nordjylland, både hos mennesker og dyr. I nogle egne var der mange kvægbesætninger, hvor kun ungkreaturerne kunne bestå den såkaldte tuberkulinprøve.

Der var mange hundrede landmænd, der dengang benyttede sig af muligheden for at sende tuberkulosefrie ungkreaturer ud på Vildmosens græsarealer, hvor der ikke var risiko for smitte. Ungkreaturerne gik på græs om sommeren, og om vinteren blev de fodrede på staldgårdene.

Mens ungkreaturerne var i Vildmosen, kunne landmanden sælge sine tuberkuloseramte køer. Han kunne rense sine stalde og desinficere dem, og ungkreaturerne, der under opholdet i Vildmosen var blevet til kælvkvier, kunne tages hjem til en smittefri stald. Landmanden havde fået en tuberkulosefri besætning, som han kunne avle videre på.

I 1948-49 da tuberkulosebekæmpelsen var tilendebragt, blev der indrettet beboelse på staldgårdene, og de blev med et jordtiliggende på 35-40 ha bortforpagtet som landbrug.

Centralgården blev med et areal på ca. 150 ha bortforpagtet til Statens Planteavlsudvalg til afløsning af moseforsøgsstationen »Fossevangen«.

Efter at Centralgården også var nedlagt som forsøgsstation, solgte Statens Jordlovsudvalg i 1971 Centralgården med et areal på ca. 45 ha. I 1981-82 overtog en støttekreds af økologisk interesserede personer og foreninger gårdens bygninger og areal og oprettede Den økologiske Jordbrugsskole.

Afvandings- og kultiveringsarbejdet, der startede for næsten 70 år siden i 1920, og den dyrkning af arealerne der har fundet sted siden, har, sammen med en ny hovedafvanding, der blev påbegyndt i 1965, medført, at Vildmosens overflade idag mange steder er 2 meter lavere end den var i 1920.

I perioden mens Centralgården var planteavlsforsøgsstation, udførte nu afdøde agronom E. Frimodt Pedersen en del målinger af overfladesænkningen i Store Vildmose. Resultaterne af disse målinger, der blev offentliggjort i beretning nr. 1425 fra Statens Planteavlsforsøg, viste en årlig overfladesænkning på 1,2-1,3 cm. ved varigt græs. Ved korndyrkning hvert år i en 10-

årig periode var den årlige sænkning gennemsnitlig 2,5 cm.

På arealer ved stor tørvedybde er der, ved ensidig korn- og kartoffeldyrkning, en så betydelig overfladesænkning, at dræning kun virker tilfredsstillende i 15-18 år.

På grund af overfladesænkningen er tørvedybden i den nordlige og vestlige del af statsarealet kun 40-50 cm. Ved ensidig korn dyrkning vil man på et sådant areal i løbet af forholdsvis få år kunne pløje sand op fra den gamle stenalderhavbund.

På arealet er der en del læhegn af gran, der er stærkt skadede, dels af en smitsom rodsygd, dels af den salte blæst fra Vesterhavet.

I løbet af de nærmeste år bør disse læhegn erstattes med læhegn af løvtræer, og der bør kun dyrkes korn i forbindelse med den nødvendige omlægning af græs-fenner.

Med henblik på den fremtidige udnyttelse af sådanne arealer vil det være nødvendigt med en særlig rådgivning ved læplantning og ved valg af afgrøder.

Der bør også fortsat tages hensyn til de mange fortidsminder, der til stadighed dukker frem på grund af overfladesænkningen.

Siden 1961 er der på nuværende og tidligere statsarealer opdyrket ca. 1.000 ha, og der er afvandet og drænet ca. 3.000 ha.

Der er i den samme periode afhændet 24 gårde og huse. Der er desuden afhændet betydelige arealer ved jordfordeling.

I årene efter 1970 blev der foretaget en hårdt tiltrængt udbygning af elektricitetsforsyningen i Store Vildmose.

Staten ejer 1.379 ha i Store Vildmose. Arealbenyttelsen er:

- ca. 693 ha græs (ca. 2.200 kreaturer på græs)
- ca. 249 ha byg. Heraf er hovedparten fremavl.
- ca. 22 ha vårraps (sandmuldet jord)
- ca. 269 ha bortforpagtet til landbrug
- ca. 52 ha bortforpagtet til produktion af sphagnum
- ca. 94 ha er grøfter, hegn, veje og ukultiveret

ca. 1.379 ha

Desuden administreres bl. a. arealer i Sandmosen, Rebsenge, Ulvedybet og en del af Lille Vildmose fra Vildmosetilsynet. Det samlede areal under Vildmosetilsynet er ca. 2.930 ha.

Der bliver udlagt mineralstof i alle græs-fenner og der bliver tilsat ormemediel til drikkevandet. Der foretages daglig optælling og tilsyn med kvierne. Eventuelle sygdomme, kælvninger og lignende indføres i en journal og ejerne underrettes pr. telefon. Alle kvier der sættes på græs, skal være ledsaget af attest for IBR-frihed.

Vildmosetilsynet sørger for kunstgødning, hegn, drikkevand m.v.

I årene 1979-83 medvirkede Vildmosetilsynet i et forskningsprojekt vedrørende sommermastitis.

Statens Skadedyrslaboratorium har senere udført en del undersøgelser vedrørende bekæmpelse af insekter på kvæg i græsningsperioden.

Vest for Vildmosetilsynets kontor står der en mindesten over forstander L. P. Jacobsen, Tylstrup forsøgsstation, der var en af initiativtagerne til opdyrkningen af Store Vildmose.

Under den store brand i 1976 skete der betydelig skade på et område der omfattede både dyrkede og lyngbevoksede arealer. Fra landevejen mod Aabybro kan man se, at der er en tæt bevoksning af små birketræer på det tidligere lyngklædte areal.

Erik Andersen

Det er vigtigt at stemme!

Det er vigtigt at gøre brug af sin stemmeret den 15. juni 1989.

Og det er vigtigt for hver enkelt dansker at bruge stemmeretten, så netop hendes eller hans politiske overbevisning bliver repræsenteret i Europa-Parlamentet.

Derfor opfordrer Den Danske Europabevægelse vælgerne til at stemme på det parti, de normalt er mest enig med. Vælg politikere, der arbejder for *dine* synspunkter!

Stem politisk den 15. juni 1989 – så slipper du for at ærgre dig den 16. juni og de næste fem år.

EF er også dig

Slægtsgårdsbogen

»Set og hørt - Erindringsbilleder«

Jeg bestiller _____ eksemplarer á 50 kr.

Kuponen sendes til Inger M. Hansen,
Bjerggårdsvænge 9, 2840 Holte

**Alle medlemmer
bør have . . .**

Fås på sekretariatet, samt hos kredsformændene. Pris 20 kr.

. . . emblem

Slægtsgårdsrejsen til Holland

I dagene 17.-21. maj deltog 87 i turen til Holland, som var tilrettelagt af Jens P. Petersen, Ringsted og udbudt gennem Kærne Rejser og Dansk Slægtsgårdsforening.

Foranlediget af den store tilslutning måtte selskabet deles på to busser og to hoteller. Den ene gruppe indlogerede sig i Zwolle, mens den anden bus havde sit bestemmelsessted i Deventer. Da begge hoteller tilhørte samme hotelkæde, var de fysiske rammer ens.

De tre dage i Holland bød på et interessant og afvekslende program, som Jens P. Petersen havde udarbejdet.

Torsdagen gik først til Amsterdam, hvor vi med dansktalende guider blev vist rundt i Rijksmuseet. Her så vi malerier af Hollands store malere fra 1600-tallet bl. a. Rembrandt.

Derefter besøgte vi van Moppets diamantsliberi. Her fortalte en dansk født medarbejder om diamanter, deres slibning og anvendelse i smykker. Interessen for arbejdsprocessen var større end interessen for indkøb i diamantsliberiets forretning.

Amsterdam har tradition for diamantslibning på et højt niveau, og derfor dette unikke indslag på turen.

Efter frokost havde vi halvanden times sejltur i Amsterdams mange kanaler. Undervejs blev vi på dansk orienteret om byen, dens udvikling, vedligeholdelse og fornyelse. Bl. a. så vi et højhus på havneområdet, det var i den bærende konstruktion bygget af plastik, da undergrunden er for blød til betonbyggeri.

Efter Amsterdam kørte vi til Frans Roozen Tulipanshow i Vogelzang nær Haarlem. Her så vi de nyeste tulipansorter og man kunne gøre indkøb af blomsterløg.

Frans Roozens gartneri er et familiebrug, der drives af fader og søn, men det er også et slægtsbrug, for familien Roozen har drevet gartneriet i 200 år.

Vor hollandske landmand van Beek fortæller om sit landbrug.

Jens P. Petersen fortæller om tulipanerne hos Frans Roozen.

Torsdagen sluttede med besøg i Keukenhof. Ordet betyder køkkenhave, men det var en storslået blomsterpark, hvor utallige gartnerier udstillede det bedste af deres sortiment. I det store drivhus var der alt i blomster, end ikke fantasien satte begrænsninger.

Fredagen gik først til Flevoland – et nyopdyrket område på 43.000 ha i den inddæmmede Ijsselmeer. Tørlægningen gennemførtes i årene 1959-1968. Alt er lige og fladt. På en måde er det ensformigt at se på, men også interessant, for her oplevede vi, hvordan moderne hollandsk landbrug bliver skabt.

Vi besøgte to kvæggårde. Den ene bus, som medbragte »Slægtsgårdens« udsendte medarbejder, besøgte familien van Beek. Her på Hollands søbund havde van Beek i 1983 overtaget sin gård. Jorden tilhørte staten. Bygningerne var opført af staten, men van Beek ejede inventaret. Fru van Beek havde været med til at indrette stuehuset.

I kostalden – der lignede en moderne dansk løsdriftstald med spaltegulv – er der plads til 100 køer, samt opdræt, men på grund af mælkeproduktionens begrænsning er van Beek nede på 95 malkekøer.

Fruen fører gårdens regnskab og sønnen arbejder halvtids på gården og halvtids hos en anden landmand.

På van Beeks gård avles 8 ha med majs og 24 med græs. Anden produktion er der ikke, men van Beek byttede et stykke jord med naboen, hvor han dyrker kartofler.

Hr. van Beek havde haft en selvejergård i Brabrandt i Sydholland, men på grund af manglende udvidelsesmuligheder, valgte familien at flytte. En anden landmand fra Brabrandt valgte at købe en gård i Danmark. Først solgte han sin mælkekvote til en anden landmand i Holland, og overtog så en dansk kvote. At dette kan lade sig gøre, skyldes at Holland har tildelt hver gård sin kvote, hvorimod man i Danmark har ladet Mejerikontoret få kvoten og gårdene referencemængder.

van Beek havde lejet sin nye gård for 12 år og efter endnu 6 år er det tanken at sønnen skal overtage den.

Ledsagebussen besøgte familien de Visser. Den nye gård på den gamle havbund er på 57 ha, og der er 100 malkekøer. 150 km fra gården har hr. de Visser købt 7 ha til majs. Dette medfører en forøgelse af mælkeknoten på 100.000 kg.

*Familien
de Visser
og hans
danske gæster
(Foto: Lillian
Stausholm)*

de Visser har to sønner, som skal overtage bruget. Denne familie er også kommet fra Sydholland, men den har forpagtet jorden for 40 år, og på denne gård, er bygningerne gårdmandens egne.

Både familien van Beek og familien de Visser var nybyggere på søbunden, før de etablerede sig, var der ikke drevet landbrug på stedet.

Alle deltagerne var enige om, at det så fantastisk godt ud.

Statskonsulent Holger Dybdahl, Haag, som havde bistået ved tilrettelæggelsen af dagen, deltog i besøgene, og fortalte, at kvæggårdene var ret atypiske for Flevoland. Her avledes korn, sukkerroer og kartofler.

Efter frokosten fortalte statskonsulenten om Hollands landbrug i dag.

Turen fortsatte ad dæmningen, der forbinder Flevoland med det gamle land ved Enkhuizen. Dæmningen skulle have været begyndelsen til endnu en stor udtørring, men sagen er sat i bero. Ved Veenhuizen mellem Enkhuizen og Hoorn så vi et gartneri, hvor der dyrkedes 16 ha med frilandsgrøntsager, som blomkål, gulerødder, kartofler og rødbeder. Her fortalte en konsulent fra auktionshallen i Veenhuizen om dyrkningen af grøntsagerne.

Dette gartneri havde i 1964 fået reguleret sit jordtilliggende, da jordfordelingen i Holland først blev gennemført på den tid.

Gartneren havde overtaget bruget i 1975 og sammen med sin kone og to børn passer de det selv.

Dagen sluttede med et kig ind i auktionshallen, hvor grøntsagsauktionen finder sted.

Lørdag formiddag tilbragtes i Arnhem. Først en tur i byens centrum, hvor man kunne lade sig imponere over det store istandsættelsesprojekt af byens gamle huse. Der var mulighed for at høre et af de for Holland så karakteristiske gadeorgler, og så kunne man gå på indkøb.

Vi besøgte derefter krigerkirkegården og så Airbornemuseet, der er indrettet i den villa, hvor de allierede havde deres hovedkvarter under slaget ved Arnhem, september 1944.

Senere blev villaen benyttet til hospital for de sårede soldater.

Fra Arnhem kørte vi til Harderwijk, hvor vi besøgte Delfinariet. Først så vi opvisningen af delfiner og spækhuggere, derefter kunne man gå menageriet rundt og studere de forskellige havpattedyr.

Delfinariet i Harderwijk er både forskningscenter og et udlugtsmål. (Ligesom Nordsøcenteret i Hirtshals.)

På de tre dage i Holland, så vi det gamle Holland med løgblomster og kanaler samt Amsterdam. Den anden dag havde det nye Holland på programmet og den tredje dag gjaldt det »højlandet« ved Arnhem, hvor der er skov og ingen kanaler.

Alle var enige om, at man havde haft en indholdsrig tur med mange indtryk fra Holland. Hertil skal tilføjes, at såvel vejret som maden var af det bedste til sådan en tur.

Fra min skrivepult i hotellets bedste værelse ser jeg nu lettet ud på en lille sø, som strækker sig nær hotellet, kun et stenkast fra mit vindue. Dog har jeg ikke målt afstanden nøjagtigt, da der langs søen var tæt besat af lystfiskere.

OGN

Inger M. Hansen står til søs i Amsterdams kanaler.

Tostrupgård på Møn

Tostrupgård – matr. nr. 15 m. fl. i Tostrup by, Keldby sogn på Møn er en gammel slægtsgård, som ejes af Solveig og Frederik Holtet-Kristiansen.

Ved kredsens Sjælland-Syds halvdagstur til Møn den 7. juni besøgte man bl. a. denne slægtsgård.

I gammel tid kaldte man landsbyen Tostrup, nu skrives det Tåstrup, men på Tostrupgård har man værnet om den gamle stavemåde.

I 1610 hed fæsteren på gården Niels Kjær. I 1622 nævnes Peder Jepsen, og han havde flere køer, får og heste end man almindeligvis havde dengang.

Svenskerne hærgede slemt på Møn. Da de i 1660 drog bort, var der hverken korn eller kvæg på øen, bygningerne var ødelagte og mennesker havde mistet livet. Fæsteren i 1660 hed Peder Larsen, og i 1664 Jep Jepsen. Gården blev da betegnet som brøstfældig. Niels Jepsen var fæster fra 1678, det hed sig, at hans vænge »var ganske med tjørn begroet« og der var ingen plads til at pløje på. Niels Jepsen blev flyttet til en anden gård og Svend Jensen fik fra 1683 Tostrupgård i fæste.

I 12 år opholdt den kongelige hestegarde sig på Møn, og i den tid terroriserede gardens chef – generaløjtnant von Plessen, og hans undergivne de mønske bønder i en grad, som savner side-stykke i øens historie. Mennesker og heste slæbte sig ihjel på hoveriarbejde og gårdene var ødelagte.

Gården afrejste i 1697, og forholdene blev langsomt bedre.

Cort Jepsen, gift med Anne Mortensdatter, var fæster fra 1714 til 1727, da han efterfulgtes af sønnen Morten Cortsen. Han blev fradømt fæstet ved Møns Herredsret på grund af manglende evne til at svare sine forpligtelser, og fordi han lod bygningerne forfalde.

Lars Hansen fik fæstet i 1734, men det varede kun to år, så blev han afløst af Rasmus Pedersen, som var ung og driftig. Han fik gården på fode igen. Efter hans død i 1755 giftede enken Mette Kirstine Nielsdatter sig med Ole Didriksen.

I 1769 skulle krongodset på Møn sælges, og trods planerne om, at sælge gårdene til selveje, indrettedes 5 hovedgårde på Møn. Tostrup by blev tillagt 3. hovedgård. Ved auktionen købte bønderne selv deres gods. De blev ikke straks selvejere, stavnsbåndet var fortsat gyldigt, og der var administrative funktioner forbundet med et gods. Derfor ansatte de nye ejere en forvalter H. H. Barfod, til at klare det formelle.

Dette skete mens Ole Didriksen sad på gården i Tostrup.

I 1775 efterfulgte Henning Hansen og 5 år senere Rasmus Hermandsen Beck. Hans enke – Mette Hansdatter – giftede sig i 1785 med Rasmus Nielsen. Et halvt år senere var Mette igen enke, og hun indgik i ægteskab med Peder Jørgensen Grothe. De var barnløse og solgte gården i 1822 til Kristian Rasmussen fra Palmehøjgård i Sømark. Han var gift med Anne Kirstine Pedersdatter. Efter hendes død i 1834 giftede han sig i 1835 med Margrethe Larsdatter – slægtens stammoder. Begge nedstammede fra Svend Jensen, der var fæste på gården i 1683.

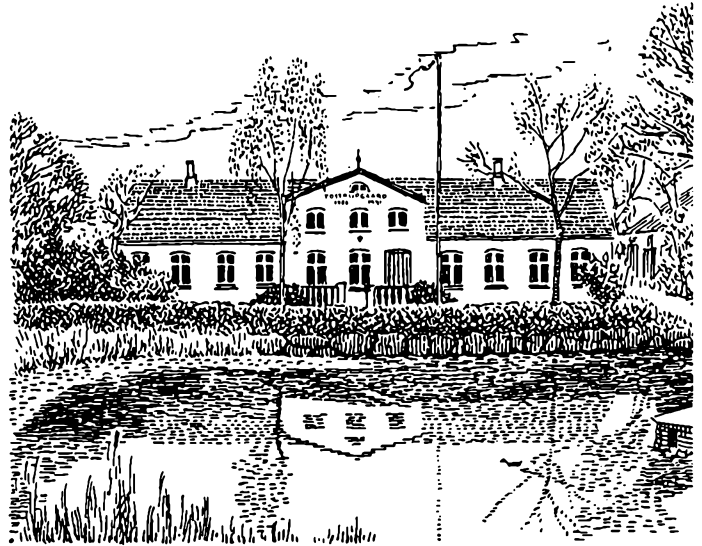
Deres søn, Frederik Kristiansen, blev født 4. december 1846. Han fik skøde på gården i 1875. Han var gift med Kirstine Jacobsdatter, født 10. december 1854. Margrethe Larsdatter boede på gården på aftægt.

Næste generation – Lars Johannes Kristiansen født 1882 – blev gift med Kare, Marie Christensen Holtet født i Volstrup i Vendsyssel 1893 – fik skøde på gården i 1918.

Deres søn Frederik Holtet-Kristiansen ejer Tostrupgård, og han er gift med Solveig, som er aftenskoleleder for LOF – Liberalt Oplysnings Forbund – på Østmøn.

I 1954 forpagtede de gården og i 1959 blev den ejendom.

Tostrupgårds tilliggende er forøget flere gange. oprindeligt var der 63 tdr. land til gården. Allerede i 1831 købte Kristian Ras-

Tostrupgårds stuehus ligger smukt med have og gadekær. Det blev opført i 1886 og ombygget i 1941.

Tegning: Ellen Valentin.

mussen den såkaldte Vævermark ved Stege Nor – matr. nr. 14 b. I 1887 købte Frederik Kristiansen nabogården – matr. nr. 9 b, og lagde de 30 tdr. land til Tostrupgård. Præcis 100 år efter kunne Frederik Holtet-Kristiansen købe den anden halvdel af gården – matr. nr. 9, nemlig parcellen 9 a.

Det samlede areal er nu 68,2 ha.

En gang var der fiskerettigheder i Stege Nor. Denne herlighed blev indregnet i de afgifter fæsteren skulle betale, men fiskerettigheden er der ikke mere.

Tostrupgård drives med byg, hvede, sukkerroer, ærter og raps. På årsbasis opfedes ca. 750 slagtesvin.

Indtil 1974 var gårdens areal delt af en kanal på 750 m, den var en del af et forløb fra Svensmark til udløbet i Østersøen ved Pollerup strand.

23 parthavere fik afledt vand via denne kanal.

To gange tidligere – i 1940 og 1954 – havde man uden held forsøgt at nå til enighed om rørlægning og uddybning af kanalen.

I 1974 lykkedes det, og arbejdet blev påbegyndt efter høst, hovedledningen kunne sænkes 1 meter og det har haft stor betydning for den lavere del af gårdens areal.

Fra den nye hovedlednings etablering og til 1986 er på gården gennemført 6 dræningsprojekter – alle udarbejdet af Hedeselskabet.

Større udbytter, bedre arrondering og rationel markdrift er de naturlige følger deraf.

Tiden for generationsskifte på Tostrupgård nærmer sig. Begge sønner har det grønne bevis. Steen er landbrugstekniker på Nakskov Sukkerfabrik, mens Bent først er uddannet elektriker, og derefter landmand. Han er ved landbruget og bor i Slagelse.

I midten af 1940'erne skrev Adolph Hemmingsen gårdens historie, hvorfra de historiske oplysninger til artiklen er hentet.

NYT fra kredsene

Haderslevkredsen

Tidligere har vi planlagt en tur til Sønderkov Hovedgård den 12. juli. Da der er sket nogle ændringer, med hvem der tager sig af stedet, kan det ikke lade sig gøre, at komme på det tidspunkt. Vi har derfor forberedt en tur til Ribe.

Her skal vi mødes ved Ribe Domkirke den 12. juli kl. 19.

Endvidere skal vi se noget af den gamle Domkirkeby og drikke kaffe på Hotel Dagmar, inden vi slutter aftenen sammen med vægterne gennem byen.

Elise Jensen

Det sydlige Sønderjylland

Foreningens sommermøde med generalforsamling afholdes onsdag den 14. juni. Man mødes kl. 19 på Vesterled Teglværk ved Gråsten.

Vestsjællandskredsen

13. juni indbydes medlemmerne til besøg på Lammefjorden. Man begynder ved Audebo Pumpestation kl. 13.00, besøger Vallekilde Højskole og slutter hos Gudrun og Robert Risegaard, Ingaholm.

Kl. 18.00 middag i Fårevejle forsamlingshus.

Vestsjællandskredsen og Sjælland-Syd

Fælles sommerudflugt til godserne Lerchenborg og Algstrup i Nordvestsjælland mandag den 3. juli.

Tilmelding nødvendig p. g. a. frokosten i Lerchenborgs cafeteria.

Fynskredsen

24. juni afholdes sommerudflugt til Erholm Slot, hvor man beser slottets stueetage og vinkælderen. Derefter besøg på to slægtsgårde i Kærbyholm.

Vejle Amtskreds

6. juni udflugt til Vejle Museum og Den schmidtske Gård. Museumsinspektør Lone Hvass – kendt fra »Hvad er det?« – viser rundt.

Århus Amtskreds

Sommerudflugt til herregården Frijsenborg og Pøt Mølle ved Hammel.

Ribe Amtskreds

8. juni afholdes sommermøde på Sædding Storgaard i Nr. Nebel. Aftenen slutter med aftenkaffe på Lønne Højskole, hvor forstander Poul Erik Søe holder foredrag.

Nordsjællandskredsen

Sommerudflugt til bl. a. Kyndbyværket og Selsø Slot den 22. juli.

Ringkøbing amts kreds

Sommerudflugten går til Betty og Egon Nielsen, »Rabisgård« Stadionvej 111, Karup, torsdag den 29. juni kl. 19.30.

Vi besøger også Kongenshus Mindepark for hedeopdyrkerne og til sidst drikker vi kaffe på Kongenshus Hotel.

Undervejs vil Betty Nielsen fortælle om stedet og egnen.

Bestyrelsen

Bornholm

14. juni afholdes sommerudflugt til Almindingen. Skovfoged Carsten Hessellund forestår en vandring i skoven. Aftenen slutter med kaffe på Christianshøj Kro.

Himmerlandskredsen

Kredsen har afholdt generalforsamling den 8. maj på Lundbæk Landbrugsskole. Laurits Søndergård, Svenstrup og Niels Hjort Randrup genvalgte, mens Kirsten Holm Pedersen ikke ønskede at fortsætte og i hendes sted valgte Johanne Frandsen, Sønderholm.

Efter generalforsamlingen holdt adjunkt Steen Steensen, Rantum foredrag over emnet: Fra ejendomsret til embedsret.

Dette foredrag gav anledning til god debat.

11. juni indbydes til søndagsudflugt til Læsø. Afgang fra Frederikshavn kl. 10.00. Tilmelding nødvendig.

Fra arkivets arbejde Udfærdigede diplomer

Alie Meta Fly og Mogens Glud Jensen

»Stærbogård«

matr. nr. 7 a Otting by og sogn

I slægtens besiddelse siden 1728.

Efterlysning:

Jyske arkivkyndige

Arbejdet med de gårdhistoriske undersøgelser foregår hovedsagelig på Rigsarkivet og de 4 landsarkiver. Det meste materiale kan på den ene eller anden måde skaffes til København, men en del kan kun benyttes på det enkelte landsarkiv. Når disse landsarkiver er dem i Jylland, dvs. i Viborg og Åbenrå, er det for langt for Slægtsgårdsarkivets medarbejdere i København. Derfor efterlyser Slægtsgårdsarkivet folk med stor erfaring i læsning af landbohistorisk kildemateriale, der kan påtage sig – mod betaling selvfølgelig – at finde og læse sådanne dokumenter på de jyske landsarkiver. Skulle nogen enten selv føle sig udrustet dertil eller kende nogen der gør, er man meget velkommen til at kontakte Bo Johansen, tlf. 33 11 67 20 (bedst efter kl. 18.).

Velkommen til nye medlemmer:

Gårdejere
Karen og Jørgen Gabe
Bastbjerg
Ordrupvej 32
4370 St. Merløse

Gårdejere
Bodil Elisabeth og Preben Jensen
Humblebjerggaard
Slagelsevej 21
4460 Snertinge

Gårdejere
Gunhild og Hans Drehn
Ballebjerggaard
Faurbovej 3
4591 Føllenslev

Gårdejere
Ruth og Erik Jensen
Højsbjerggården
Kyringevej 108
4296 Nyrup

Gårdejer
Arne Poulsen
Dyssegaard
Hedevej 14
4270 Høng

Gårdejere
Inger Johanne og Jens Rasmussen
Hallenslev Møllegaard
Hallenslevvej 24
4281 Gørlev Sj.

Gårdejere
Ella og Hans Friboe Olsen
Rævemosevej 2
4270 Høng

Harriet Christiansen
Flinterupvej 1
Bjerge
4480 Fuglede

Proprietærer Solveig og
Frederik Holtet-Kristiansen
»Tostrupgård«
Lindegårdsvej 27
Tostrup
4780 Stege

Gårdejere Anne Margrethe og
Jens Peter Brandt
Nai.kelund
Orelundvej 50
5592 Ejby

Gårdejere Birthe og
Niels Sørensen
Drudgaard
Marslev Byvej 20
5290 Marslev

Kerteminde Egns- og
Byhistoriske Arkiv
Kerteminde Museum
Strandgade 5
5300 Kerteminde

Rudkøbing Byhistoriske Arkiv
Havnegade 7
5900 Rudkøbing

Gårdejere
Agnete og Ejner Buck
Riserupvej 5
4840 Nr. Alslev

Gårdejere Doris og
Helge Mathiesen
Stevninggade 17
Stevning
6430 Nordborg

Gårdejere
Rigmor og Kaj Petersen
Bygholm
Kassøvej 58
Kassø
6230 Rødekro

Gårdejere Marie og
Hans Mathiesen
Lundenvej 12
Lunden
6430 Nordborg

Gårdejere
Jenny og Iver Mørk
Torvet 2
Klipleve
6200 Aabenraa

Grethe og Jørgen Mikkelsen
Åstrupbakken 15
8500 Grenå

Gårdejer
Niels S. Busk
Haldagergaard
Haldagervej 299
Haldager
9440 Aabybro

Gårdejere
Anna Katrine og Hans Lund
Kisum Kjærgård
Lundhedevej 124
7800 Skive

Gårdejer
Frank Staun
Grydstedvej 53
9240 Nibe

Gårdejere
Sinne og Knud Spejlborg
Østerkær
Østerkærvej 114
9700 Brønderslev

Erling Buus
Guldbækvej 94
9230 Svenstrup J

Gudrun Knudsen
»Bjerregården«
Aspvej 6
9520 Skørping

Gårdejere
Kjeld Riise Nielsen og frue
»Sigsgaarden«
Gl. Skørping
9520 Skørping

Annemette Andersen
Draget 49
Manne
9700 Brønderslev

Lissy Johansen
Niels Jørgen Andersen
Filholmvej 84
Thise
9700 Brønderslev

Gårdejere
Astrid og Kristian Jensen
Engvang
Engvangsvej 5
Løve
4270 Høng

Gårdejere
Hildur og Svend Madsen
Nordkroggaard
Eskebjerg Strandvej 29
4593 Eskebjerg

Gårdejere
Kirsten og Peder Sørensen
Bøgegaard
Kragevigvej 1
4291 Ruds-Vedby

Gårdejer
Henning Madsen
Freiagaard
Topperne 7
Tjørnelunde
4270 Høng

Gårdejere
Lisbeth og Knud Hedegaard Madsen
Digesgaard
Digesgaardsvej 4
Havrebjerg
4200 Slagelse

Marianne Højland Larsen
og Jan Larsen
Bakkedraget 3
4270 Høng

Gårdejere
Gurli og Jørgen Skovly
»Østerskov«
Seinhuusvej 16
4672 Klippinge

Kirsten og Poul Pedersen
Jordbovej 2
Havrebjerg
4200 Slagelse

Stig Jensen
Engvej 27
4270 Høng

Gårdejer
Carl Gabe
Raabæksholm
Sinesvej 7
4270 Høng

Gårdejere
Grete og Børge Andersen
Lærkedal
Lærkedalsvej 1
4270 Høng

Gårdejer
Carl Beierholm
Nykøbingvej 33
Ørslev
4200 Slagelse

Gårdejere
Lene og Helge Clausen
Bannergaard
Aldershvilevej 2
4281 Gørlev Sj.

Sygepl.lærer Anne Grethe Thomsen
læge Hans Lund Thomsen
Rosenvej 44
4520 Svinninge

Irene Christensen
Solbjergvej 17 A
Gierslev
4270 Høng

Gårdejere
Marianne og Vagn K. Larsen
Gierslev Møllegaard
Stensbjergvej 4
Gierslev
4270 Høng

Gårdejere Karen Lykke og
Poul Kejser Kristiansen
Dyssegaarden
Kildegaardsvej 5
Havrebjerg
4200 Slagelse

Gårdejere
Esther og Erik Madsen
Søgaardsvej 1
Løve
4270 Høng

Gårdejer
Poul Rasmussen
Blindekildegaard
Blindekildevej 3
Solbjerg
4270 Høng

Landbrugets billedbog

Forårsarbejde på en mindre gård i 1987.

Favørtilbud nr. 9 fra Landbohistorisk Selskab

Karin Kryger
Frihedsstøtten

Landbohistorisk Selskab 1986.

Normalpris kr. 248

Favørpris kr. 148

Bogen om Frihedsstøtten udkom i 1986, som et af de første initiativer i forbindelse med det forestående landboreformjubilæum, der skulle afvikles i forbindelse med 200-året for Stavnbandets ophævelse.

I indledningen skriver Karin Kryger: »Vi er fortrolige med monumentet. Vi kender det alle! Eller gør vi? Hvorfor blev monumentet rejst? Hvem rejste det? Hvorfor ser det ud, som det gør? Hvad betyder figurerne og reliefferne egentlig? Hvorfor hedder det frihedsstøtten? Hvorfor står det, hvor det står, til gene for al trafikken? Hvad betød det for dem, der rejste det? Hvad betød det for eftertiden? Hvad betyder frihedsstøtten for os idag?»

Denne bog vil forsøge at besvare spørgsmålene. Det er historien om et monuments oprettelse – et politisk monument – og dets skabere. Frihedsstøtten er blevet brugt – og misbrugt. Den har været, og er, meget omtalt og omdiskuteret.

Der kan ikke herske tvivl om, at den har en meget stor plads i de fleste danskeres hjerte.

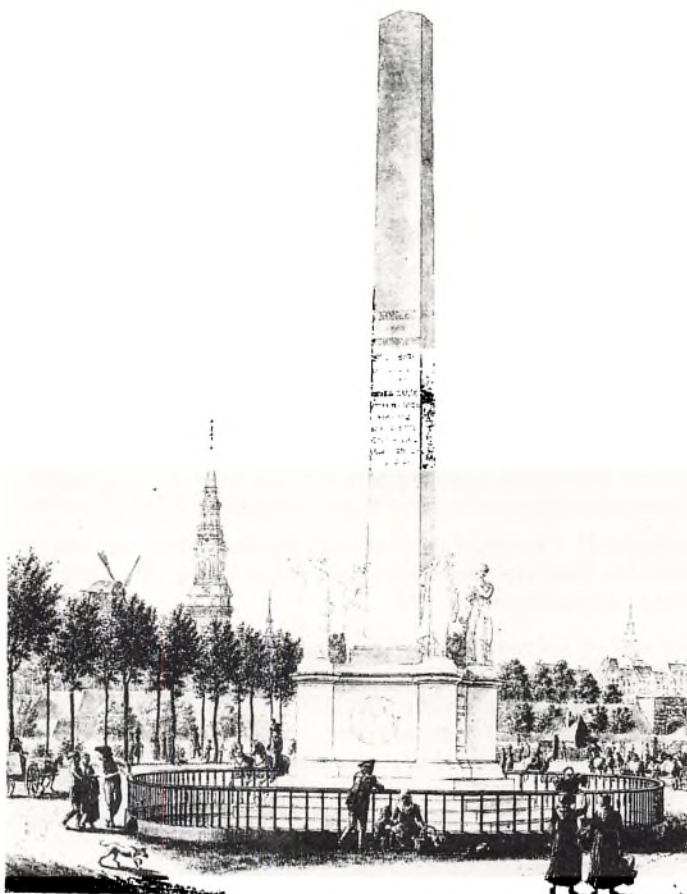
Begivenheden til oprettelsen – Stavnbandets løsning – står måske lidt tåget for os, og dens betydning reflekterer vi nok ikke særligt over. Men monumentet står der – og vil forhåbentlig blive stående – med sit budskab om frihed og sin formaning til alle, der har magt i kongeriget Danmark, om at respektere den personlige frihed!»

Karin Krygers bog giver svar på spørgsmålene, og den rummer historien om Frihedsstøtten fra den første tanke til problemerne med dens placering i udhivelsesåret.

Bogen rummer mange spændende illustrationer, der viser hvordan man for 200 år siden arbejdede med monumentets udformning. Men bogen rummer også detaljer og tolkninger af figurerne og reliefferne, som er et meget interessant studie.

Bogen er indholdsrig, let læselig og meget interessant for alle, som har interesse i landboreformperioden og tiden derefter.

OGN

Brevkort
Ufrankeret svarforsendelse

5
Sendes
ufrankeret
Modtageren
betaler porto

Undertegnede medlem af Dansk Slægtsgaardsforening bestiller hermed Karin Krygers »Frihedsstøtten« til favørpris kr. 148 + porto.

NAVN .....

ADRESSE .....

Landbohistorisk Selskab

Hestehaven 3
5260 Odense S

.....
UNDERSKRIFT

Vinslottet på Fyn

I de gode gamle dage, havde man på ethvert herresæde en vinkælder, hvor det var forment enhver udenforstående adgang. Vinen var for herskabet.

Idag kan man på Erholm Slot ved Årup kikke i vinkælderen, smage på stedets rumænske vine og forsyne sig efter behov og behag.

Erholm gods ejes af godsejer, hofjægmester H. Cederfeld de Simonsen. Slægten har besiddet Erholm siden 1720, og den nuværende ejers fader - hofjægmester H. C. Cederfeld de Simonsen var i mange år medlem af Dansk Slægtsgårdsforenings hovedbestyrelse.

Erholm Slot er opført i årene 1850-1854 efter tegning af arkitekt J. D. Herholdt. I 1886 tilføjedes et trappetårn. Samtidig med at den daværende godsejer fik bygget sit slot var der auktion over indboet på Augustenborg Slot, og her erhvervede godsejeren adskillige fine empiremøbler, som stadig står på Erholm.

Godsejer H. Cederfeld de Simonsen forklarer, hvorfor han og fruhen har fyldt vinkælderen med rumænsk vin og nu hygger sig med at forhandle denne vin:

Der står en vis romantik omkring gamle slotte på samme måde som omkring vin. Vin interesserer os begge to.

Ergo: Vin skal være vor retningsplanke. Vi skal have mennesker ind på godset for at købe vin.

Som tænkt, så gjort. Man pudsede slottets oprindelige vinkælder op, flyttede lidt rundt på de gamle reoler, så der blev plads på gulvet, gjorde grundigt rent, malede hist og her og vuptil! var det hele klart.

Siden den dag har der hver lørdag været en jævn tilstrømning til slottets vinkælder. Der sælges i hundredevis af flasker. På egnen er man snart ved at blive mere rumænsk en fransk. Hundredtusinde bliver det til på et år. Det er mere end Australien, der har været langt mere omtalt, omsætter i Danmark.

Hvorfor er den danske »slotsvin« af rumænsk oprindelse?

En tilfældighed. Importøren løb i Danmark på en rumæner fra området Murfatlar i det sydøstlige Rumænien mellem Sortehavet og Donau. Han fortalte om de herlige vine herfra. I svundne tider blev de besunget af den romerske digter Ovid, hvis lidenskab ud over kvinder og elskov var de gyldne og de røde dråber. Didhen drog importøren besluttet på kun at købe det bedste. Det kunne lade sig gøre uden økonomisk hovedbrud, da kvalitetsvine kan sælges for omkring 40 kr. flasken en detail. Så den har selv landets betrængte godsejere råd til at købe.

Rumænien er et fattigt land, men vine er man rig på, både de røde, de hvide, de tørre, de søde og de brusende.

Vinene har ikke megen garvesyre, de tørre har ofte en behagelig anelse af sødme. Vinene er økologiske, måske af den grund, at man ikke har råd til sprøjtemidler, kunstgødning og den slags. Billig arbejdskraft håndplukker druerne akkurat som i Reims og Epernay. Jordbunden i Moldavien og Transsylvanien er som i Champagne, så det mousserende har også sin kvalitet. Rumænien har også sin variation af Chateau d'Yquem, for den lokale drue Fetasca (der betyder ung kvinde) får ædel råddenskab, når Sortehavets vandmættede vinde stryger ind over landet. Det giver vækstbetingelser for den mugsvamp, der suger vandet ud af de modne druer, så de kan plukkes næsten som ro-

siner med en meget sød saft, der giver ædel, stærk og sød vin.

Den 24. juni besøger Fynskredsen bl. a. Erholm Slot, hvor godsejerparret først viser rundt i slottet og derefter giver smagsprøver på vinkælders indhold.

Får man smag for vinen, kan man erhverve et ubegrænset antal flasker.

»Slægtsgården«s livsnydende medarbejder har gæstet Erholm Slot og kan berette, at det er fest for smagsløgene.

Der er hvidvine, rødvine, dessertvine og champagne.

Endnu drømmer han om dessertvinen Murfatlar Fetasca Royal. Når den nydes kold, er det lige før han begynder at fatte sympati for den socialistiske diktaturstat, hvorfra vinen kommer.

På Erholm forhandles også rumænske vinglas med gulds spiral.

Vinkælderen på Erholm er åbent for forbipasserende hver lørdag mellem kl. 12 og 15, men vil man også nyde slottets stuer, må man følge med, når Fynskredsen besøger vinslottet på Fyn.

OGN

